

יהודים עובדי אדמה

מאת אביעזר מקאנדיע *

נעים הוא מאד לראות מחזה האביב באחת הקולוניות, בבוקר השכם ביום הראשון לשבוע, אשר בו יצאו העם לפעלם ולעבודתם, להרוש, לזרוע ולשדד אדמתם, — אחרי יום השבת אשר בו מצאו מרגוע לנפשם העייפה מעבודת ששת ימי המעשה, מסעי החרישה יעמדו ברחובות קריה, עד אשר יכינו אותם בכל הנחוץ להם (מסע־חרישה: הוא עגלת צב עמוסה משא לעיפה, אמתחות בר לזרע השדה, מזון וציידה, וכלי הבישול והרושת המעשה, אחריה תגיע העגלה הארוכה, המלאה לה חציר ומספוא וחבית מים גדולה למשתה האנשים ובעירם, כי חלקות השדה ברוב הקולוניות הנה צרות וארוכות, רוחבן כשנים שלושה וויארסט ואורכן עד כדי עשרים וויארסט, ואין באר למים בכל החלקה, וישנן קולוניות אשר לא רק בשדה כי אם גם במקומות מושבותיהם לא יוכלו לשתות ממי הבאר, כי מרים ומלוחים המה, כמו הקולוניות הנקובות בשם „טובה“ „אהבת עבודה“, ועוד רבות והיושבים בהן יאלצו למלאות מים מבארות עמוקות מאד הרחק מן הקולוניא, ע"י משיכת סוסים ועבודה רבה, להשקות אנשים ובעירם, — אחריהם תלך מחרשה, ארבעת האופנים ושלושת האתים ועליו כלי המוריגין לשדד פני האדמה החרושה, ושנים שנים סוסים אסורים לעגלה והמחרישה, ושנים אכרים עבריים נוהגים במ. כעשרים ושלושים מסעות חרישה יצאו אז למלאכתם מכל קולוניא, קול תרועת שריקת האכרים, נשיהם ובניהם (אשר יעידו על חדות לבם, כי ישישו בשמחה על כי עברו החורף והסתו, הימים אשר אין חפץ במ, ויתן תקוה בלבבם כי יצוה ה' את ברכתו למלא אסמיהם בר, מיבול השדה אשר תצמיח להם האדמה, ולנחמם משני הבצורת אשר עברו) רעש האופנים, מצהלות הסוסים — אשר שנים שלשה ירחים עמדו על בלילם, ויתפטמו בגרעיני השעורים, ושבתו מכל מלאכת עבודה, רק לפנות ערב שטפו בגאון רוחם ובהרות מרוצתם ברחובות קריה אל עין המים לשתות, — קול שריקת הצאן ובקר אשר אחרי אשר נתנו את חלב דדיהם לבעליהם, יגרשו מבתם לרעות בשדה בעדריהם, תרועת ההמולה הזאת מעורבת עם צפצוף כל עוף כנף וחיתו בית, ינעימו את כבוד הדרת האביב בלווית מקהלת משוררי־אל.

בימי הקציר, האסיף והדיש, ידי היהודים מלאות עבודה רבה, האיש אשר לא ראה בעיניו חריצות היהודים, מהירותם ושקידתם בעבודות האלה, לא ראה

* קטע מתוך כתבה ב„השחר“ שנה שביעית, וויען תרל"ו 1876. בסוף, הערת העורך שהרשימה הומצאה ע"י החכם י. ל. גורדון. וכפי הנראה העדיף המשורר לפרסמה בשם „הנ"ל.

חריצות ושקידת היהודים בעבודה מעולם; האיש ואשתו, האב ובניו ישמרו שבועות חוקות קציר, אסיף ודיש; עלם בן שבע עשרה שנה עומד על גדישו הגבוה לתלפיות בשיא חסנו, ובקול עוז וצחוק מרחיב־לב יקרא אל העומדים על העגלות — ובמזלגות ארוכות, אחרי עמל רב ובנטפי זיעה כמים מוגרים על פניהם, יצליחו להשיג לו עומר עומר, וכפתע, אם יחטיא המגביה את מטרתו, או כי יכבד עליו העומר בכח הפלס אשר בראש המזלג, יפול העומר וימשוך אחריו גם את המגביה, להפילו ארץ ולרוץץ את גולגלתו, — „הוי נרפים! הבו עומרים! למה תתמהמהו?” בדברים האלה יקה נקמתו, אשר בתחילה בהניחו מוסדות הגדיש מלמטה, הריצו עליו בשטף את העמרים, וירדפוהו מנוחה עד אשר לא עצר כח לעמוד על רגליו, נערים ונערות בני שלש עשרה שנה, ידיהם אמונות לחבוש ולאסור סוסים אבירים להנהיגם להסיע ולעשות כל מלאכת עבודה.

רחוק להאמין כי נער עברי בן שלש עשרה שנה יחרוש בסוסים, ישדד, יספון מגורת שחת ארוכה עשרה וגבוה שנים שלשה קומות, בתבונות כפים מעשה ידי אמן, וקרוב הוא לראות כל אלה בעתם בהקולוניות דבר יום ביומו, וחי הכותב: כי שמעתי איכרים רוסים התפלאו על חריצת מלאכת עבודתם לאמר: רחוק למצוא בינינו נערים מהירים במלאכתם כילדי עברים אלה, ומה לנו לדבר מאנשים באים בשנים, אשר כשור לעול וכחמור למשא יעבדו את עבודתם. מלאכת הדישה יעשו היהודים בסדר ומשטר נכון, הנער עומד במרכז משטח העומרים — אשר שטחו שטוח במעגלה (הארמאן) ומנהג הסוסים במעגלה סביבו, אסורים למוריגי אבן או בלעדם, בעוד אשר הוריו אחיו ואחיותיו ושכיריהם, איש איש מזלג שלשת הקלשון ומגרפתו בידיו, יהפכו את משטח השני, ישאו התבן על המגורה, יורד יברו את הבר במכונת המורה כל ימי האסיף והדיש, אשר ימשך בשנת ברכה מחודש אב עד החורף — קל המית אופני העגלות, שקשוק מכונות המורה, תרועת הפועלים ושריקותיהם מכל עברים, גם בלילה עד אור היום לא יחדלו; ביותר יחרדו אל מלאכתם ביום הששי לשבוע, לבצע את עבודתם בטרם יכנס השבת, גם האשה הענוגה תעזוב אז את מלאכת הבשול וההטמנה ליום השבת, על בתה הצעירה, ותמהר להחיש עזרה לכלות את מלאכת העבודה, לאסוף הפר ולטאטא את הגורן בעוד יום, לבל ישאר המשטוח, וירד עליו הגשם ויאבד.

אמנם מלאכה כבדה ועבודה קשה היא מלאכת עבודת האדמה, ובזיעת אפים ויגיעת בשר יעבוד האכר את עבודתו, אבל מתוקה ונעימה להם עבודתם זאת, אם יפקוד ה' את ארצם לתת גשמייהם בעתם, ושדמותיהם יעשו אוכל למכביר, כי ימלאו אסמיהם בר וצרוותיהם כסף, אבל שנות הבצורת ומגפות הבקר אשר יפקדו את הארץ הזאת כפעם בפעם, יעשו שמות ברכושם ויגיעם, ויפרעו פרעות בתהלוכות עבודתם; הדברים האלה לא בדבר שפתיים יסודתם, אבל פעולות רבות ועצומות הנעשות לעיני השמש יעידו ויגידו את אמתם.